Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto

21.4.2016

Eduskunta
Lakivaliokunta

Lausuntopyyntö 8.4.2016

HE 32/2016 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Yleistä

Hallituksen esityksen sisältöä lainsäädäntömuutoksineen voidaan pääosin puoltaa oikeusaputoimistojen näkökulmasta.

Yksityiskohtia

1
Turvapaikanhakijoiden avustaminen hallintovaiheessa

On hyvä, että julkiset oikeusavustajat tässäkin asiaryhmässä, kuten muissakin ns. ulkoprosessuaalisissa asioissa huolehtivat oikeudellisen avun antamisesta valtion varoin siihen oikeutetuille.

Valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 10 §:n mukaisissa tilanteissa, esim. esteellisyys, voidaan avustajan määräys antaa myös yksityisille asiamiehille samoista syistä kuin muissakin ulkoprosessuaalisissa tilanteissa.

2
Avustajan läsnäolon rajaaminen kansainvälisen suojelun tapauksissa

Rajaus siitä, että oikeusapuun ei kuulu avustajan läsnäolo turvapaikka-puhutteluissa, jollei avustajan läsnäolo ole erityisen painavista syistä tarpeen, on hyvä. Turvapaikkapuhuttelu ei ole oikeudenkäynti ja julkiset oikeus-avustajat kyllä kykenevät havaitsemaan, milloin turvapaikka-asiakkaan oikeusturva edellyttää läsnäoloa ja milloin ei.

Resurssien oikea kohdentaminen paranee, kun julkiset oikeusavustajat saavat paremmat mahdollisuudet harkita myös kansainvälisen suojelun tilanteissa ne toimenpiteet, jotka ovat kussakin asiassa tarpeen. Näin he tekevät muissakin oikeusapulain mukaan hoidettavissa toimeksiannoissa ja avustajat, myös yksityiset avustajat, käyttävät jo nyt harkintaa puhutteluun osallistumiseensa.

3
Kelpoisuusehtojen muuttaminen ulkomaalaislain mukaisessa oikeudellisessa avustamisessa

On ehdottoman välttämätöntä, että kaikki avustajat ovat Suomen Asian-ajajaliiton valvonnan alaisia julkisia oikeusavustajia, asianajajia tai lupa-lakimiehiä.

Asiakkaan oikeusturva edellyttää mahdollisuutta puuttua hyvän asianajaja-tavan vastaiseen menettelyyn.

4
Kansainvälisen suojelun kiinteät, asiakohtaiset palkkiot

Asiakkaiden ja asiamiesten yhdenvertaisen kohtelun ja palkkioita käsittelevien virkamiesten resurssien oikean kohdentamisen kannalta on hyvä, että oikeusapulakia muutetaan niin, että kiinteät, asiakohtaiset palkkiot voidaan ottaa käyttöön.

5
Hallinto-oikeusvaiheen valitusajan lyhentäminen 21 päivään

Tämä muutosesitys tullee tuottamaan asiakkaille, asiamiehille ja hallinto-tuomioistuimille ongelmia. Erityisesti tilanteissa, joissa kansainvälistä suojelua hakeva on toiminut hallintovaiheessa ilman avustajaa, voivat ongelmat muodostua suuriksikin.

Kaikki julkiset oikeusavustajat ovat valmiiksi kaiken aikaa täystyöllistettyjä ja turvapaikka-asioihin perehtyneen yksityisen asiamiehen löytäminen nopeasti ei ole ongelmatonta; saati sitten se, että hyvän valituksen, tarpeellisine liitteineen, tulisi olla hallinto-oikeudessa oikea-aikaisesti niin, ettei valitusta jouduta täydentämään useaan kertaan.

Kaikkien toimijoiden kannalta olisi parempi säilyttää valitusaika entisenä eli 30 päivää tiedoksisaamisesta.

Valitusten kokonaiskeston kannalta valitusajan lyhentäminen on kosmetiikkaa, mutta asiakkaan oikeusturvan kannalta merkittävä heikennys.

6
Muut esitetyt muutosehdotukset

Niiden osalta lausunnonantajalla ei ole kommentoitavaa.

Lopuksi

Jotta kansainvälisen suojelun asiat saadaan hoidettua hakijoiden oikeusturvaa vaarantamatta mutta joutuisasti, on äärimmäisen tärkeää varmistaa riittävä resursointi sekä oikeusministeriön hallinnonalalle, erityisesti oikeusaputoimistoihin ja tuomioistuimiin, myös maahanmuuttoviraston tarpeisiin.

Koko ketjun on toimittava ammattitaitoisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Kouvolan oikeusapupiiri

Liisa Törnwall
oikeusaputoimen johtaja

Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
Aleksanterinkatu 24 A, 2. krs 15140 LAHTI	029 566 0640 vaihde	029 566 0655	paijat-hame.oikapu@oikeus.fi